

λογῆς καὶ κάθε λαοῦ ὁ Διδερῶ, ὁ Ὁράτιος, ὁ Ὀμήρος, ὁ Βιργίλιος, ὁ Φόσκολος μὲ στίχους ἀπὸ τὰ «Μνήματα», τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων, ὁ Γκάϊμπελ, ὁ Μπωμαρσαί, ὁ Βοκκάκιος, ὁ Σαϊξπῆρος, ὁ Μουσαῖος, ὁ Κάτουλλος, ὁ Μπαίρον. Ὁ Ψυχάρης βάζει κοντὰ σ' ὅλα αὐτά, καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ Βωδελαίρ, τοῦ Οὐγκώ, καὶ πῶς πολὺ ἀπ' ὅλους, καὶ πολὺ σωστά, τοῦ Ἀϊνε, ποῦ ὄχι στίχοι τοῦ μόνο παρμένιο ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ, μὰ ὅλη του ἡ ποιητικὴ τέχνη ζωηρὰ θυμίζει τὴν ἀσυνείδητη τέχνη τῶν ἀθανάτων τραγουδιῶν μας.

«Βρίσκει κανεὶς ὅλες τὶς χορδὲς τῆς λύρας σ' αὐτὰ τὰ τραγούδια, ἀκόμα καὶ κάποια ἀόριστη ὁμοιότητα μὲ τὶς δυὸ ψυχὲς τοῦ Γκαίτε στὸ Φάουστο. Δὲν μπορῶ ὅλα ἐδῶ νὰ τὰραδιάσω. Σημειῶνω μόνο μιὰ προσωπικὴ μου ἐνθύμηση. Ἐνας βουτηχτὴς ἀπὸ τὴν Κάλυμνο, ποῦ τὸν ἀπάντησα μιὰ μέρα στὰ νερά τῆς Πάρου, μοῦ διηγόνταν πῶς ἐκεῖ ποῦ ψάριε τὰ σφυγγάρια του μέσα στὴ θάλασσα, συνήθιζε, νέος ὅταν εἶταν, νὰ κἀνῃ, ἐκεῖ μέσα, στίχους γιὰ τὴν ἀρρεβωνιαστικιά του. «Τοὺς στίχους ποῦ τῆς ἔκανα, μοῦλεγε, τοὺς ἀκούγε ἐκείνη, στὴν ἴδια στιγμή». Εἶναι ἡ ζωντανὴ παράσταση τοῦ τραγουδιοῦ (βλέπε σελ. 144 τοῦ βιβλίου) ποῦ αἰσθάνεσαι πόσο ποιητὴς εἶναι ὁ λαὸς αὐτὸς στὴν καθημερινή του ζωὴ, ἀφοῦ μέσα στοὺς στίχους του δὲ μὲς ζηγᾷ μὴνάχα τὴν καρδιά του, μὰ ὅλα τῆς ζωῆς του τὰ περπατήματα.

Θὰ προτιμῶσα γαλλικὰ νὰναφέρω μερικὰ δείγματα ποῦ σημειῶσα ἀπὸ τὴ χαριτωμένη αὐτὴ συλλογὴ. Ἐπεσε μιὰ τέτοια νᾶχουμε καὶ μεῖς στὴ γαλλικὴ γλῶσσα μὲ τὸν ἴδιο νοῦ καμωμένη, μὲ τὸ ἴδιο φιλολογικὸ σύστημα, σὲ μετάφραση ὅμοια ἀρμονική, γιὰ νὰ μπορῇ κανεὶς μ' εὐχαρίστηση νὰ πάρῃ ἀπ' αὐτή. Ταίριαζει νὰ προστεθῇ ἐδῶ πῶς ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα κατέχει ἄξιοθάμαστα μέσα γιὰ νὰ μὲς ἀποδώσῃ τὰ ἀσύγκριτα σύνθετα τῆς νέας ἑλληνικῆς γλῶσσας ποῦ συχνὰ βραστᾶνε μέσα τους ὁλόκληρο κόσμος, καθὼς φαίνεται: στὴ λέξη οὐρανοθάλασσο ποῦ παραπάνω σημειώσαμε. Ὁ κύριος Παβολίνης στὸν ἀξιοσπούδαστο καὶ γιομάτο ἀγάπη πρόλογό του, γιὰτ' εἶναι ἐρωτεμένος μὲ τὴ νέα ἑλληνικὴ, μνημονεύει τὰ προφητικὰ λόγια τοῦ Φωριέλ γιὰ τὴ γλῶσσα τούτη: «Δὲν τῆς λείπει τίποτε (τῆς δημοτικῆς ἑλληνικῆς γλῶσσας) γιὰ νὰ θεωρηθῇ ἀπὸ τώρα ὡς ἡ ωραιότατη γλῶσσα τῆς Εὐρώπης» καὶ ἀκόμα εἶναι γλῶσσα ποῦ ἐπιδέχεται τελειοποίησιν

μορφωμένους.

Αὐτὲς τὶς ἀσυμβίβαστες ἀντιθέσεις μπορεῖ νὰ τὶς ἐννοήσῃ κανεὶς ὅταν ξέρεῖ πῶς οἱ σκουριὲς τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ βρίσκονται ἐδῶ κοντὰ στὸ καθαρὸ μέταλλο τῆς ἐθνικότητος, ὅσο ἡ τελευταία δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τὶς ἀφομοιώσῃ οὔτε νὰ τὶς πετάξῃ ἀπὸ πάνω της· ἐτοὶ βρισκόμαστε μπροστὰ σ' ἕνα δισμὸ πολιτισμοῦ ποῦ στοὺς πολιτειακοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς διατηρήθηκε ἀκόμα, ἐνῶ στὴν πνευματικὴ ζωὴ ὅλων σχεδὸν τῶν λαῶν αὐτῆς τῆς σφαίρας πολιτισμοῦ, Ρούσσους, Ρουμῶνους, Νοτιοσλάβους καὶ Ἑλλήνες πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπερνηκνέμενος. Καὶ αὐτὴ ἡ ὑπερνίκηση φανερώνεται καθαρότερα, βρίσκει τὴν τυπικὴ της διαμόρφωση στὴ φιλολογία. Τὴν κυριώτερη οὐσία της σ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἀποτελεῖ στὴν πρώτη φάση της ἡ κυριαρχία τοῦ βυζαντινοῦ πνεύματος καὶ οἱ ἐπιδράσεις της, στὴ δευτέρῃ ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴν κυριαρχία αὐτὴ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴ ἐν μέρει τῆς εὐρωπαϊκῆς Δύσης, ἐν μέρει τῆς τοπικῆς ἐθνικότητος.

πιο πολὺ ἀπὸ ἄλλες». Καὶ προσθέτει ὁ ἴδιος Παβολίνης:

«Μὰ ἡ γλῶσσα ποῦ μὲ κείνη ὁ ἥρωας μπορεῖ νὰ μιλῇ πρὸς τῶλόγο του ἔτσι:

Μαῦρε μου γοργογόνατε καὶ ἀνεμοκυνλοπόδη
δὲν ἔχασε τὸ δικαίωμα νὰ βαλθῇ ἀράδα μὲ τὶς τελειότερες καὶ μὲ τὶς ἐκφραστικώτερες γλῶσσες τοῦ κόσμου».

Π.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΑΛΟΝΙΟΥ

ΔΥΟ ΕΙΚΟΝΟΥΛΕΣ

Εἶχε τελειώσῃ τὸ θέατρο καὶ μὲ τὴν ὑστερὴ νότα ὁ κόσμος εἶχε ἀρχινήσῃ νὰ φεύγῃ. Ὁξω ἔβρεχε, νυχτιὰ χειμωνιάτικη καὶ ἡ ὥρα περασμένη. Ὁ θόρυβος τῆς βροχῆς ἀνακατεῦνταν μὲ τὸ θόρυβο ἀπὸ τὶς διαφορὰς ὁμιλίας καὶ τὰ ζωηρὰ γέλια ἐκείνων, ποῦ ἀφοῦ ἀπολάψανε δυὸ-τρὶς ὥρες τὸ θέατρο διασκεδάζοντας, ἔφρουγαν ἡσυχῇ καὶ εὐχαριστήμενοι, γιὰ νὰ πᾶνε ἀφρόντιστα ἄλλοι στὰ σπίτια τους, καὶ ἄλλοι σὲ κάποιο ἄλλο μέρος, ποῦ πάντα διασκεδάζουν τοὺς περιμένει.

Ἵστεροι ἀπ' ὅλους κατέβαινε ἐν' ἀντρόγυνον κείνη πλουσιοντυμένη, πολὺ νιὰ καὶ κείνος τυλιγμένος σ' ἕνα χοντρὸ πανωφόρι. Μόλις βγήκαν ἔξω προσέβλεπε ἀμέσως τὴ βροχή.

— «Βρέχει, Νέλλη, καὶ δὲν εἶπαμε στ' ἀμάξι νὰ μὲς περιμένῃ».

— «Καὶ δὲν εἶν' εὐκολο νὰ βροῦμε δῶ κανένα; θὰ χαλαστῇ τὸ φόρεμά μου» εἶπε κείνη κοιτάζοντας τὸ φουστάνι της, ποῦ φαίνονταν κάτου ἀπὸ τὸ γιομάτο γουνερικὰ πανωφόρι της γαρνιρισμένο μὲ σπάινες καὶ ἀκριβὲς νταντέλλες.

— «Τὸ ζήτημα εἶναι, ποῦ μπορεῖς ν' ἀρρωστήσῃς μ' αὐτὴ τὴν ὑγρασία· δὲν τυλίγεσαι περσότερο; Γι' ἀμάξι μοῦ φαίνεται δύσκολο, γιὰτ' εἶν' ἡ ὥρα περασμένη».

— «Δὲ μποροῦμε ὅμως νὰ κουνηθοῦμε καὶ ἀπὸ δῶ, γιὰτὶ βρέχει πολὺ, δὲν εἶν' ἔτσι, Τάκη;» καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι της νὰ τὸν κοιτάξῃ, ἐνῶ ἡ φωνὴ της εἶχε τὸν χαϊδάριχο τόνο γυναικῆς πολὺ χαϊδεμένης. Μὲ τὸ κίνημα, ποῦ ἔκαμε, παραμερίστηκε λιγάκι τὸ σιαλάκι τοῦ κεφαλιοῦ της καὶ φάνηκε ἡ

λάμψη ἀπὸ τὸ διαμαντένιο σκουλαρῆκι της.

— «Καὶ μὲ μοῦ φαίνεται ἀδύνατο, χρυσὴ μου», τῆς ἀπάντησε κείνος μὲ γλυκάδα.

Τὴν ἴδια στιγμὴ τοὺς κοντοζύγωσε δειλά, δειλά, μιὰ φτωχογυναίκα, σκεπασμένη μὲ κουρέλλια. Ἐνα σιάλι παλιὸ ἐκρούεε τὰ μαλλιά της καὶ μεγάλο μέρος τοῦ προσώπου της· ἀπὸ τὸ λίγο ὅμως ποῦ φαινότανε εἰδείχνε, πῶς εἶταν πολὺ νιὰ μὲ γλυκεῖα καὶ συμπαθητικὰ μορφή.

— «Ἐλεῆστε με, ἀφεντικά, ἔτσι νὰ χαρῆτε ὅ,τι ἀγαπᾶτε».

Προσηλωμένοι ὅμως οἱ δυὸ τοὺς στὸν ἑαυτὸ τους καὶ στὴ γλυκάδα τῆς κουδίντας τους δὲν τὴν ἄκουσαν.

Κείνη στάθηκε δειλὰ πίσω τους, καμαρώνοντας τὴν πλουσιοντυμένη κείνη γυναῖκα, χωρὶς κανεὶς νὰ μπορῇ νὰ νοιώσῃ, ἐν τῷ βλέμμα της τὸ ταπεινὸ, φαίνονταν κανένα σημάδι φτόνου, ἢ μονάχα εὐχαρίστηση, ποῦ ἄς εἶναι καὶ ἀπὸ μακριὰ ἀγγίξῃ τὸν πλοῦτο καὶ μεθοῦσε ἀπὸ τὶς γλυκὲς μυρουδιὰς ποῦ εἶταν γιομάτα τὰ φορέματα τῆς ἀρχόντισσας.

— «Δὲ στενοχωροῦμαι παρὰ γιὰ σένα, Νέλλη, μὴ μοῦ ἀρρωστήσῃς».

Ὁ στενὸς λόγος τοῦ ἔκαμε τὴ ζητιάννα νὰ συνέρθῃ καὶ μὲ τὴ σερνάμενη φωνή της ξανάπε ἀναστενάζοντας:

— «Ἐλεῆστε με, ἔτσι νὰ συχωρεθοῦν τὰ πεθαμένα σας».

Ἡ Νέλλη γύρισε τότες νὰ τὴν κοιτάξῃ καὶ τραβήχτηκε λιγάκι μὴ τυχὸν ἀγγίξῃ τὸ κάτασπρε πανωφόρι της στὸ βρώμικο φόρεμα τῆς φτωχῆς, ἐνῶ κείνος κωνοντας μικρὸ μορφασμὸ γιὰ τὴν ἐνόχληση, μηχανικὰ βάλθηκε νὰ ξεκουμπώσῃ τὸ πανωφόρι του, γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ πορτοφόλλι του καὶ τὴν ἐλεῆσῃ.

— «Μὴ, Τάκη, θὰ κρυώσῃς, εἴσουν ζεστός καὶ δῶ φυσάει, κουμπώσου πάλι» τοῦπε ἡ γυναῖκα του μὲ γληγοράδα καὶ τοῦ κράτησε τὸ χέρι μὲ τὸ φόβο καὶ τὴ φροντίδα, ποῦ ἔχουν ὅσοι ἀγαπᾶνε γιὰ τὴν ὑγεία τῶν ἀγαπημένων.

— «Ἐλεῆστε με, ξανάπε ἡ ζητιάννα, ἔχω τὴ μάνα μου ἀρρωστη καὶ δυὸ ἀδέρφια ἀνήλικα».

Μὰ δὲν τὴν πρόσεξαν, γιὰτὶ κείνη τὴ στιγμὴ ἀκούστηκε θόρυβος καὶ σκεδὸν τὴν ἴδια στιγμὴ φάνηκε ἐν' ἀμάξῃ, ποῦ γλήγορο, γλήγορο, γύριζε στὸ σταῦλο.

— «Ἀμαξά...»

Τ' ἀμάξι σταθῆκε.

— «Εἶναι πολὺ ἀργά, ἀφεντικό, καὶ τ' ἄλογα

Μὲ μιὰ συγκριτικὴ παρατήρηση τῶν φιλολογίων αὐτῶν ἀναγνωρίζει κανεὶς μιὰ ἐκπληκτικὴ οἰκογενειακὴ ὁμοιότητα στὸ γενικὸ χαραχτῆρα τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ποιημάτων ποῦ ἔχει τὴν πηγὴ της στὴ σφαῖρα τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.

Σ' ὅλες τὶς ἀνταρκτικὰς φιλολογίαις εἶναι κοινὸ, ὡς βυζαντινὴ κληρονομία, τὸ μὴ λαϊκοεθνικὸ τῆς ἀρχῆς τους καὶ τὸ ἀνόργανον τοῦ ξετυλίγματος τους· ὅπως στοὺς βυζαντινοὺς, ἔτσι καὶ στοὺς σλάβους, ρουμῶνους καὶ νεοῖλληνας διαδόχους τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ διάπλαση τῆς φιλολογικῆς γλωσσικῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου της προῆλθε ἀπὸ πάνω καὶ ὄχι ἀπὸ κάτω, γιὰτὶ οἱ κύριοι φορεῖς τῆς φιλολογικῆς παράδοσης εἶταν ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ ὑπαλληλία καὶ ἀστικὴ τάξις δὲν ὑπῆρχε.

Ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα τῶν ὀρθόδοξων σλάβων, ὅσο εἶχαν αὐτοὶ μιὰ φιλολογικὴ παραγωγή, εἶταν ὡς τὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα ἡ ἀρχαία βουλγαρικὴ ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα καὶ στοὺς Σέρβους καὶ στοὺς Ρούσσους καὶ ἐν μέρει καὶ στοὺς Ρουμῶνους· οἱ τελευταῖοι μόρφωσαν τὸν 17ο αἰῶνα μιὰ δική τους

ἐθνικὴ γλῶσσα ποῦ ἐννοεῖται μάλιστα στὸν 19ο αἰῶνα ἔγινε φιλολογικὴ. Οἱ Βούλγαροι ποῦ βιάζαν στὴ κορφή τοῦ ἀρχαίου σλαβικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὑπόταξαν πνευματικῶς καὶ τοὺς Ρουμῶνους, ἄμα ἔχασαν τὴν αὐθυπαξία τους, ἐπέσαν στὴ σφαῖρα τοῦ ἑλληνοβυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐσκυψαν μαζί μὲ τοὺς Ἑλλήνες στὸ ζυγὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς γλῶσσας ποῦ εἶναι καὶ σήμερ' ἀκόμα τὸ καθαρώτερον μορφή ἐπίσημη γραπτὴ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων, ἐνῶ στὸ ἀναμεταξύ οἱ Βούλγαροι γλωσσικῶς ἀπόχτησαν πάλι τὴν αὐθυπαξία τους. Βλέπει κανεὶς ὅτι ἡ ἀνατρέχουσα στὸ Βυζάντιον ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα ἐφάρθηκε σὰν ξένον δέμας στὸ κορμὶ τῶν ἀνατολικῶν καὶ μεσημβρινῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τόσο σφιχτὰ κολλήθηκε σ' αὐτὸ ὥστε μάλιστα στὸν 18ο αἰῶνα ἔρχισε τὸ τελειωτικὸ ξεκόλλημά της.

Μετάφρ. Κ. Χ.

(Στὸ ἄλλο φύλλο τελειώνει)

μου κουρασμένα» είπε ο άμαξας, θετικός που οι δύο κύριοι είχαν την ανάγκη του εξ αιτίας της δυνατής βροχής.

—«Στην άπάνου Σπιανάδα θα μας πάρης, όσο θέλεις του δίνω».

—«Τότες γλήγορα, γιατί φουάει για τ' άλλο μου» και κατέβηκε ο άμαξας, για ν' άνοιξη την θύρα, ενώ τ' άντρώγυνο εύχαισθημένο ήφινε το προλαχτήρι του —τίς κολώνες του θεάτρου— και προφύχωρσε γλήγορο προς τ' άμαξι. Μαζί με την άναχώρηση κείνη έβλεπε ή φτωχή νιά να χάνεται κάθε της έλπίδα και σαν άστραπή έτρεξε ή σκέψη της στην άρρωστη μαννα της χωρίς λίγο ζουμί και στα πεινασμένα της άδέρφια. Πώς θα γύριζε σπίτι χωρίς λεφτό, έπειτα που αποφάσισε για να τους γλυτώση να διακονήση;

Τόν πόνο και την άπελπισία, θα ξάνοιγε στις άχνές από την κακοπάθεια μορφές τους! Μιά φωνή άπελπισμένου βγήκε από τα στήθεια της.

—«Άφεντικά· βοηθήστε μας· είν' άρρωστη ή μαννα μου...θα πεθάνη».

Μα ή κλαψάρικη φωνή της σκεπάστηκε από το θόρυβο της βροχής κι' από το φρού φρού του φουστανιού της κυρίας. Ο άμαξας έκλεισε τη θύρα, ανέβηκε στη θέση του και χτύπησε δυνατά τ' άλλο γά του, για να φτάση μίαν ώρ' άρχήτερα.

Η φτωχή έμεινε μονάχη κάτω απ' τις κολώνες της μπασίδας του θεάτρου. Στ' άμαξι μέσα, αφού κάθισαν, ή πλούσια κυρά χαμογελώντας με κοκεταριά άκούμπησε το κεφάλι στον ώμο τ' άντρός της ενώ κείνος σιγοφιλιωντάς την στα μαλλιά, περνούσε το χέρι του από τη μέση της, για να τραθήξη πιό κοντά του το χαριτωμένο κι' αγαπημένο του κείνο κορμάκι. Και στη χαρα και τον έγωισμό της αγάπης τους, ούτε στιγμή τους πέρασε από το νου, που ίσα ίσα ο έγωισμός τους κείνος άφαιρούσε από τη φτωχή νιά το δικαίωμα της τιμίας κ' ήσυχης αγάπης, αφού για λίγο ψωμί και μικρή περιποίηση μιας άρρωστης μάννας βγάνοντας από τη ψυχή της φριχτή κατάρρα, για την άδιαφορία του πλούσιου, πουλούσε την ίδια κείνη νύχτα την τιμή και τα νιάτα της σε κάποιο χοντρό έμπορο ή σε κανένα νιοφώτιστο νταντή, κάποιο χτήνος παντα, που ή κοινωνία όμως δεν έμαθε ακόμα, ή δε θέλει —εύκολο και τούτο— να ξεχωρίζει από τον άληθινό άνθρωπο.

Κυβάρδατες 25 .1, 06.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο ΚΟΥΤΣΟΒΑΣΙΛΗΣ

Δήγημα

Α'.

Η νεκροφόρα κυλάει γοργά στο δρόμο του νεκροταφείου ενώ ο ήλιος γέρνει να βασιλέψει πίσω από τάψηλά κυπαρίσσια. Ένα δυνατό χιονόνερο δέρνει άλύπητα το πρόσωπο του νεκρού που κοιτάται μαζεμένος στο κοντό και στενό νεκροκρέβατο από σάνιδες απλάνιστες, γυμνές από κάθε ντύσιμο. Ο άμαξας καμουτίζει κ' ή άμαξα τρέχει στα τέσσερα ενώ το κεφάλι του νεκρού γέρνει δεξιά κι άριστερά και τα πόδια του γυμνά χωρίς κάλτσες, προβάλλουνε έξω από το καπάκι της κάσας. Ένα παιδάκι ξυπόλητο κρατώντας το σταυρό κάθεται δίπλα στον άμαξα καταφαριστημένο για την καροτσάδα

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Πρόβαλε, ώ γιόμορφη, μιá στιμούλα στο παρεθύρι σου, Χίλια τραγούδια θα κελαιδήσω για το χατήρι σου.

Η χάρη, το γλυκόγελο, ή μαργιολιά, το νάζι, Για σένα είναι στολίσματα, για μέ κρυφά μαράζι.

Έκεί στη μαύρη ξενιτιά το κάθε τι άλησμένησα, Μονάχα έσε δεν έξασα, μελαχρινή γειτόνισσα.

Τα μάτια σου είναι θάλασσες, που άγέρας δεν τις πιάνει. Μ' αν άρμενίσω μέσα τους τάχα θα βρω λιμάνι;

Για σένα άπόψε μέθησα και με τ' άδέρφια γλέντισα, Της ζήσης μου και της καρδιάς, κυρά κι' άφέντισα.

Έγλύστρησε απ' τα χείλη μας το πρώτο μας φιλάκι, Κι' απά στο χώμα πουπτεσε εύτρωσ' ένα κρινάκι.

Απ' ετα είδα την όψη σου, έλο τον κόσμο άρνήθηκα, Και καταριέμαι τη στιγμή, κυρά μου, που έγεννήθηκα,

Τήν ώρα που μ' άγκάλιαζες, άχι ή ζωή μου ή έρμη, Διάβαινε πάνω στον καημό και στις φιλιές τη θέρμη.

Τ' άγγελικό χαμόγελο που άνθεί σε σένα μόνο, Είναι σε μέ ένα βάλαμο για τον πικρό μου πόνο.

Τήν όμορφιά σου τραγουδω και τον καημό μου λέω, Με ετα σιμά μου βρίσκεσαι, γελω μαζί και κλαίω.

Μήλα στον κήπο έκοβες και είμωσα στη φράχτη. Θαμπώθηκα από τω μαλλιών τον ξανθοκαταράχτη.

Όταν μου πρωτομίλησες, του δειλινοῦ μίαν ώρα, Η καλοσύνη χύθηκε κ' εύώδιασεν ή χώρα.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Ο ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΠΟΥΡΓΙΤΗΣ

(Παραμύθι των άδερφών Grimm.)

Μιά φορά κι' έναν καιρό έΐτανε ένα μαντρόσκυλο, που δεν είχε καλό άρέντη, αλλά έναν που το ήφηνε πάντα πεινασμένο. Έπειδή δεν μπορούσε να ύποφέρει αυτή τη κατάντια, έφυγε πολύ λυπημένο. Στο δρόμο το άπάντησε ένας σπουργίτης και του έΐπε· «Άδερφέ σκύλε, γιατί είσαι τόσο λυπημένος;» «Είμαι πεινασμένος», άποκρίθηκε ο σκύλος «και δεν έχω να φάω τίποτα». Τότες έΐπε ο σπουργίτης· «Αγαπητέ μου άδερφέ, έλα μαζί μου στην

πολιτεία και θα μωρέσω να σε χορτάσω». Έτσι πήγαν μαζί στην πολιτεία κι' όταν έφτασαν μπροστά σ' ένα χασάπικο, έΐπε ο σπουργίτης στο σκύλο· «Στάσου αύτου, τσιμπώντας θα σου ρήξω κάτω ένα κομμάτι κρέας»· έκατσε άπάνω στο τραπέζι, κοίταξε τριγύρω, μπας και τον βλέπει κανένας, και τραβήξε ένα κομμάτι που έΐτανε στην άκρη, ως που έπεσε κάτω. Τότες το άρπαξε ο σκύλος, έτρεξε σ' ένα άπόμωρο και το έφαγε. Έστερα απ' αυτό έΐπε ο σπουργίτης· «Τώρα έλα μαζί μου σ' ένα άλλο χασάπικο να σου ρήξω κι' άλλο ένα κομμάτι για να χορτάσης». Αφού ο σκύλος είχε χάψει κι' αυτό, ρώτησε ο σπουργίτης· «Άδερφέ σκύλε, χορτάσες τώρα;» «Ναι», άποκρίθηκε αυτός, «από κρέας άρκετά, αλλά δεν έφαγα ακόμα ψωμί». Ο σπουργίτης τότε έΐπε· «Θα οικονομήσουμε και απ' αυτό, έλα μαζί μου». Τον πήγε σ' ένα ψωμάδικο και γκρέμισε με τη μύτη του μερικά ψωμάκια, και έπειδή ο σκύλος ήθελε ακόμα περισσότερα, τον πήγε σ' ένα άλλο και τούρρηξε ακόμα λίγο. Σαν έφαγε κι' αυτό, έΐπε ο σπουργίτης· «Άδερφέ μου σκύλε, χορτάσες τώρα;» «Ναι», άποκρίθηκε, «τώρα ως κάνουμε καμιά βόλτα έξω από την πολιτεία».

*

Κι' έτσι βγήκαν έξω στο δημόσιο δρόμο. Εΐταν όμως ζέστη, και αφού προχώρησαν λίγο, έΐπε ο σκύλος· «Είμαι κουρασμένος και θέλω να κοιμηθώ». «Καλά, κοιμήσου», άποκρίθηκε ο σπουργίτης, «έγώ στίναμεταξύ θα κάτσω σ' ένα κλωνάρι». Ο σκύλος λοιπόν ξαπλώθηκε στη στράτα και άποκοιμήθηκε. Ένώ εΐταν εκεί πλαγιασμένος και κοιμότανε πέρασε ένας καροτσιέρης με ένα άμαξι και τρία άλογα και είχε φορτωμένα δυό βαρέλια κρασί. Ο σπουργίτης όμως είδε ότι δεν είχε σκοπό να παραιρήση, αλλά τραβήξε ίσια άπάνω στις αυλάκες των κάρρων, που κοιμώτανε ο σκύλος. Τότε φώναξε· «Καροτσιέρη, μη κάνεις τούτο γιατί θα σε κάνω φτωχό». Αλλά ο καροτσιέρης μωρμούρισε μέσα του· «Συ θα με κάνης φτωχό;» χτύπησε το καμτσίκι και τραβήξε ίσια άπάνω κατά το σκύλο, ώστε οι ρόδες τον έκοΐαν. «Καλά, μου σκότωσες τον άδερφό μου», του φώναξε ο σπουργίτης, «αυτό θα σου κουστίζει, το κάρρο και τ' άλογα». «Βέβαια», άποκρίθηκε ο καροτσιέρης, «το κάρρο και τ' άλογα, και τί μπορείς έσύ να μου κάνεις;» και προχώρησε. Τότε χύθηκε ο σπουργίτης άποκάτω από το σκέπασμα του κάρρου και άρχισε να τσιμπά

Γύριζε μονάχος του. Βασιλεμένος πια ο ήλιος, έφτασε σπίτι. Μιά γειτόνισσα του πήγε ένα πιετο φαί.

— Κουράγιο, Βασιλάκη, του έΐπε, δεν είσαι μονάχος σου.

Ο Βασίλης δεν έΐχαλε μπουκιά στο στόμα. Όλη τη νύχτα ξενύχτισε στο πόδι. Τι θαπογήνη, που θα γύρη μετά το θάνατο του πατέρα του; Μά και να ήθελε που να κοιμηθί; τα κεραμίδια στάζανε και καθώς έπεφτε άνασταλάγη ή βροχή το νερό σκημάτιζε λίμνη μέσα στην κάμαρα. Συγγενή κανέναν έΐδον από κάποιο θείο που κατοικούσε σ' ένα χωριό δε γνώριζε. Τήν άλλη μέρα πρωί σκόρπισε όλα τα πρματάκια του, έκκνε ένα μωγαδάκι τα ρούχα του, το κρέμασε στον ώμο και πήρε το δρόμο για τό χωριό.

— Α μάνοίξη την πόρτα του, συλλογιότανε, καλά· άλλιώτικα τα σκυλιά θα μέ τραβήξουνε.

Πονόφυχος ο θεός του τον άγκάλιασε και τον έφίλησε.

μ' όλονε το χιονιά, και μέσα στην άμαξα ένας παπας με το πετραχήλι στρημώνεται στη γωνιά για να γλυτώση από τον τρελλοβοριά που του άνεμίζει τάσπρα του γένεια. Πίσω από την άμαξα δυό άντρες, κάτι γριές και πολύ παρά πίσω ένας νέος κουτσός ως είκοσι χρονώ λαχανιάζουνε όσο να φτάσουνε την καρότσα που τρέχει σά δαιμονισμένη. Μα ο νέος κουτσός καθώς είναι, άποκάνει, τρέχοντας κι άργέθει το τρέξιμο ενώ τα χείλια του δεν παύουνε να λίνε σ' έναν κλαψιάρικο τόνο:

— Πατέρα μου, πατερούλη μου.

Η άμαξα χάνεται άφίνοντας πολύ πίσω τον κουτσό που το χιονόνερο του καίει το πρόσωπο. Σαν έφτασε καμμιά φορά στο νεκροταφείο είδε τη νεκροφόρα να γυρίζει άδεια.

— Τονέ θάψαν κιάλας, έΐπε κλαίγοντας. Ένας νεκροθάφτης τον πήγε ως το μνήμα και τούδειξε το νύοσκαφτον τάφο. Ο νέος ξαπλώθηκε τότε άπάνω στο χώμα κι άρχισε να σκούζη βγάζοντας σπαραχτικές φωνές.

— Πατέρα μου, πατερούλη μου που μάφινεις.

Εΐδανε και πάθανε όσο να τονέ σηκώσουνε από χάμω. Οι άλλοι είχανε φύγει.